

ПОГОДЖЕНО
Голова правління Вінницької
обласної організації
Національної спілки
архітекторів України

_____ Котощук Н. О.

ПОГОДЖЕНО
Головний архітектор міста,
Перший заступник директора
департаменту архітектури та
містобудування
Вінницької міської ради
_____ Совінський Є. В.

ПРОГРАМА ТА УМОВИ

Всеукраїнський відкритий архітектурний бліц-конкурс на кращу ідею архетипу надмогильного знаку в кварталі військових поховань на кладовищі «Сабарів» у м. Вінниці

ВИЗНАЧЕННЯ.....	1
РОЗ'ЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	2
РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА КОНКУРСУ	4
1.1. Загальні положення	4
1.2. Мета та завдання конкурсу	4
1.3. Ділянка проектування	5
1.4. Склад і форма подачі конкурсних проектів	5
1.5. Критерії оцінки проектів	6
РОЗДІЛ 2. УМОВИ КОНКУРСУ	7
2.1. Конкурсна документація	7
2.2. Учасники процесу та їх ролі	7
2.3. Графік проведення конкурсу	8
2.4. Реєстрація участі в конкурсі	8
2.5. Процедура подачі конкурсних проектів	9
2.6. Порядок визначення переможця конкурсу	9
2.7. Премії конкурсу	9
2.8. Авторське право та суміжні права	9
2.9. Виставка конкурсних проектів	10
2.10. Подальша співпраця з переможцями	10
2.11. Фінансування конкурсного проектування	10
2.12. Надання відповідей на запитання	10
Додаток 1. Склад журі	12

ВИЗНАЧЕННЯ

Конкурс — форма творчого змагання, яка має на меті виявлення найкращих ескіз-ідей, що розроблені згідно з Програмою та умовами конкурсу.

Учасник конкурсу — фізична особа, яка для участі у конкурсі подала до організатора необхідні документи, що визнані комісійно такими, що відповідають вимогам чинного законодавства.

Мала пластика – жанр скульптури що лежить на межі образотворчого та декоративно прикладного мистецтва. Скульптура малих форм може бути створена з застосуванням елементів декоративно прикладного мистецтва та може випускатись тиражовано (що не є характерно для станкової скульптури). Зазвичай мають об'ємну тривимірну форму і виконуються з твердих чи пластичних матеріалів.

Памятний знак – архітектурно-скульптурний твір малої форми у вигляді стели обеліску, памятного каменю декоративної або паркової скульптури, що встановлюється на території міста з метою вшанування визначних подій.

Архетип пам'ятного знаку – це узагальнений образ або модель, за якою створені певні типи пам'ятних знаків, пам'ятників чи меморіалів. Це свого роду шаблон, який відображає символічні риси, які мають бути передані через пам'ятник, наприклад, звитяга, пам'ять, скорбота чи національна ідентичність.

РОЗ'ЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Історична пам'ять – соціокультурний феномен ключовою функцією якого є передача досвіду та знань про минуле, як основи **самоідентифікації** суспільства. Без історичної пам'яті неможливе відтворення історії суспільства. Вона є успадкуванням минулого досвіду, що опредметнюється у відповідних культурних формах - пам'ятних знаках, які передаються між поколіннями.

В Україні формується традиція пошани до пам'яті загиблих воїнів, яка виявляється через індивідуальні пам'ятники, хрести, могили з надписами чи символами. Останнім часом поширюється практика встановлення пам'ятних меморіалів, що відображають загальне вшанування на державному рівні. У Європі та США використовуються як традиційні, так і сучасні архітектурні підходи до створення таких меморіальних знаків, які символізують колективну пам'ять нації.

Військові кладовища є місцями, де зберігається історія боротьби за державність. Пам'ятні знаки дозволяють нащадкам пам'ятати та шанувати важливі події минулого, пов'язані з захистом країни. Вони створюють простір для родин, друзів і громадян, де вони можуть вшанувати полеглих, висловити свою шану та пережити втрату. Такі місця дають можливість для особистої і спільної рефлексії про війну, боротьбу та значення цих подій у сучасному житті, а також має важливе значення для виховання наступних поколінь. Це візуальне нагадування про те, що свобода та незалежність були здобуті важкими зусиллями, і це формує патріотичну свідомість у молоді.

Традиції військових поховань в Україні та за кордоном

Військові кладовища в Україні мають свою специфіку, коріння якої сягають часів козацтва та визвольних змагань. Надмогильні знаки на таких кладовищах часто є символами не лише вшанування, але й національної ідентичності. Історично для військових поховань характерними були хрести або стели, що передають зв'язок з християнськими цінностями та військовою честю. Сучасні українські військові кладовища продовжують цю традицію, водночас відкриваючись для нових форм вшанування, які можуть бути більш абстрактними або символічними.

Міжнародний досвід військових меморіалів, зокрема у США, Франції, Великобританії та Польщі, показує, що військові поховання є місцями не лише для індивідуальних пам'ятних знаків, але й для монументів колективної пам'яті. Меморіали, такі як Арлінгтонське кладовище в США або Військове кладовище в Ложниці (Польща), показують важливість акценту на загальнонаціональному значенні цих місць.

Російсько -Українська війна, що нині триває спричиняє втрати серед військових призованих на службу державі, а також жертви серед цивільного населення. З метою увічнення пам'яті до органів

Фото 1. Меморіал стрільців та старшин легіону УСС і УГА на Янівському кладовищі, Львів

Фото 1. Арлінгтонське кладовище в США

місцевого самоврядування надходять звернення від родин, військових частин, побратимів – загиблих воїнів.

Виокремлення військового кварталу поховань від цивільного має кілька важливих причин, які пов'язані з символікою, шануванням та історичним значенням:

Військові, які загинули під час виконання обов'язку, заслуговують на особливе вшанування. Військові квартали символізують їхню жертвність і відвагу, відділяючи їхні поховання від цивільних могил, як знак пошани за їхній внесок у захист країни.

Військове кладовище стає місцем колективної пам'яті, де громадяни можуть вшанувати героїв, які боролися за свободу та незалежність України. Це допомагає зберігати історичну пам'ять і підкреслює значення їхньої жертви для держави.

Запропонована ідея повинна містити:

- Вирішення композиції індивідуального знаку (надмогильної споруди) з врахуванням історичного, соціального, звичаєвого контексту.
- Застосовані матеріали та технології повинні бути індустріально доступними.
- Тривкість відносно атмосферних опадів та впливів, а також стійкість до актів вандалізму.
- Просторова відкритість архетипу враховуючи сусідство 300 споруд у кварталі (доступність, баланс між пам'ятником і природою)

Фото 3. Нормандське американське кладовище. Франція

РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА КОНКУРСУ

1.1. Загальні положення

1.1.1. Цей документ визначає порядок та умови проведення всеукраїнського відкритого архітектурного бліц-конкурсу на кращу ідею архетипу надмогильного знаку в кварталі військових поховань на кладовищі «Сабарів» у м. Вінниці (надалі – конкурс) з урахуванням Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.1999 р. № 2137 «Про затвердження порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів».

1.1.2. Підставою для проведення конкурсу є рішення виконавчого комітету Вінницької міської ради від 17 жовтня 2024р. “ Про проведення Всеукраїнського відкритого архітектурного бліц-конкурсу на кращу ідею архетипу надмогильного знаку в кварталі військових поховань на кладовищі «Сабарів» у м. Вінниці”.

1.1.3. Замовником конкурсу є Департамент архітектури та містобудування Вінницької міської ради.

Адреса: вул. Григорія Сковороди, 38, Вінниця, Вінницька область, 21050

1.1.4. Вид конкурсу – Всеукраїнський відкритий бліц конкурс, що проводиться в 1 (один) тур.

Сторінка конкурсу: <https://www.facebook.com/DAMVMR/>

1.2. Мета та завдання конкурсу

1.2.1. Мета конкурсу: є створення архетипу надмогильного знаку в кварталі військових поховань на кладовищі «Сабарів», який втілюватиме національно свідому практику меморіалізації, незламність та колективну пам'ять про полеглих героїв України. Ідея має забезпечити делікатне, але потужне вираження вдячності і шанування їхньої жертви, формуючи нерозривний зв'язок між подіями минулого і сьогодення, одночасно враховуючи сучасні художні та архітектурні підходи, а також шанувати традиції України та світовий досвід у створенні меморіальних просторів.

Основний акцент — на втіленні колективної пам'яті про героїв, їхній внесок у захист держави та зв'язок минулих подій з сучасними викликами. Водночас зберегти індивідуальність кожного полеглого воїна. Важливо, щоб пам'ять родин про загиблих стала частиною загальнонаціональної свідомості, сприяючи єдності суспільства та вшануванню героїв для майбутніх поколінь.

Квартал військових поховань з архетипом надмогильного знаку має стати символом національної єдності, об'єднуючи людей навколо спільної пам'яті про захисників держави. Він слугує знаком національної свідомості, який нагадує про ціну свободи і незалежності.

1.2.2. Завдання, які ставляться перед учасниками:

1. Вшанування пам'яті : Ідея має відобразити внесок кожного захисника/захисниці у захист країни, демонструючи їхню роль у становленні сучасної України.
2. Зв'язок минулого і сучасності : Надмогильний знак має наголошувати на важливості історії сьогодення, створюючи нерозривний зв'язок поколінь.
3. Колективна пам'ять нації : Ідея має підкреслювати збереження індивідуальної пам'яті про полеглих, як частини спільної національної свідомості.

1.2.3. Вимоги до конкурсних рішень

Авторам пропонується обрати форму на свій розсуд, спираючись на авторський задум та просторові особливості кварталних розподілів кладовища, а також кількості поховальних місць у кварталі.

Змістовність (сенси, змісти, сутність):

- відповідати темі від індивідуальності до створення місця колективної пам'яті захисників/захисниць»;
- відображати діяльність та історичні реалії, події;
- зберігати історичну пам'ять і підкреслювати значення жертвності життя для держави.

Архітектурні:

- запропонувати образ об'єкту, з урахуванням світового та вітчизняного досвіду проектування;
- проектні рішення повинні відповідати масштабам людського зросту, бути пропорційними середовищу;
- знак має вмщати основну інформацію про полеглого захисника/захисницю;
- елементи архетипу надмогильного знаку мають виключати можливість травмування;
- місце під додаткове опорядження біля архетипу пам'ятника, для прояву пам'яті (квітник, скульптура, лампадка та ін.);
- доцільна висота архетипу надмогильного знаку: 1-1.5м.;
- максимальне забезпечення озеленення території та екологічність матеріалів.

Привязка до місця:

- просторова відкритість архетипу (доступність, баланс між пам'ятником і природою);
- забезпечити нюансність композиції що захоплюватиме увагу перехожого, зупинитися, згадати, подякувати;

Інженерно-технічні вимоги:

- фундаменти під скульптурну групу полегшений;
- врахувати мінімальну кількість необхідних інженерних мереж;

1.3. Ділянка проектування

Місце розміщення на території Сабарівського кладовища в місті Вінниця у кварталах військових поховань.

Склад і форма подачі конкурсних проектів

1.4.1. Деталізація розробки.

Стадія проектування: ескіз-ідея.

1.4.2. Склад конкурсного проекту:

- графічні матеріали – подаються у pdf. форматі з роздільною здатністю не менше 300dpi , розміром А2 аркуша 420×594 мм у електронному вигляді надіслані на адресу конкурсу (допускається сканування виконаних в ручній графіці матеріалів);

- додаткові матеріали: макет, відео, тощо - за бажанням.

Перелік рекомендованих графічних матеріалів, які кожен учасник подає в результаті:

- план об'єкту (з зазначенням основних розмірів);
- фасади об'єкту із зазначенням матеріалів (з зазначенням основних розмірів);
- візуалізації у середовищі з основних характерних ракурсів (не менше трьох);
- візуалізації об'єкту (не менше двох);
- додаткові, необхідні для розкриття ідеї проекту ілюстративні матеріали.

Техніка виконання (ручна графіка, макет, комп'ютерна графіка) - довільно

1.4.3. Вимоги до оформлення графічної частини конкурсного проекту.

Конкурсні проекти шифруються та подаються на конкурс з девізом у формі комбінації з 3 цифр, що є позначенням проекту, поданого учасником, яке проставляється у верхньому правому кутку конкурсного проекту. Всі написи, підписи на конкурсних проектах виконуються українською мовою. Дешифровані матеріали не допускаються до конкурсу.

У конкурсних матеріалах використовується метрична шкала вимірів.

1.4.5. Вимоги до оформлення матеріалів у цифровому вигляді.

На кожен проект авторський колектив має надіслати на електронну адресу конкурсу графічні матеріали конкурсного проекту:

- планшет з графічними матеріалами у форматі pdf з роздільною здатністю 300 dpi;

1.4. Критерії оцінки проектів

Члени конкурсного журі оцінюватимуть проекти за наступними критеріями:

1. Вдалість прийнятих рішень, що забезпечують якісну репрезентацію кожної постаті військового разом з створенням гармонійного середовища кварталу поховань.
2. Запропоноване рішення об'єкту відповідає конкурсним завданням і вимогам.
3. Економічна доцільність проектних рішень.
4. Зрозумілість проектних рішень та унікальність ідеї.
5. Невибагливість та низька затратність догляду за об'єктом.

Члени журі залишають за собою право призначити додаткові критерії в процесі засідання.

РОЗДІЛ 2. УМОВИ КОНКУРСУ

2.1. Конкурсна документація

Конкурсною документацією є:

- програма та умови конкурсу (даний документ);
- схема кварталу кладовища Сабарів
- результати соціологічного опитування вінничан.

Конкурсна документація готується замовником та організаторами конкурсу і публікується з рішенням виконавчого комітету Вінницької міської ради.

2.2. Учасники процесу та їх ролі

2.2.1. Замовник та організатор конкурсу - департамент архітектури та містобудування Вінницької міської ради

Департамент архітектури та містобудування Вінницької міської ради як організатор конкурсу забезпечує:

- підготовку інформації та оголошень, пов'язаних з проведенням конкурсу, для опублікування у пресі та у мережі Інтернет;
- підготовку, тиражування та розсилку програми та умов конкурсу, а також вихідних даних;

- супровід роботи допоміжних органів (журі конкурсу);
- надання учасникам конкурсної документації;
- комунікація з усіма учасниками процесу;
- надання необхідних приміщень для організаційної роботи журі конкурсу, прийом конкурсних проектів та їх тимчасове зберігання;

Департамент освіти Вінницької міської ради як організатор конкурсу забезпечує:

- організація та проведення публічних заходів;
- організацію виставки конкурсних проектів.

2.2.2 Інвестор.

Виплати премій учасникам здійснюються за рахунок коштів місцевого бюджету.

2.2.3 Журі конкурсу.

Журі конкурсу утворюється з метою оцінки проектів, вибору переможця архітектурного конкурсу та присудження премій учасникам за подані на конкурс проекти. Членів журі конкурсу затверджує замовник. Голова журі та його заступник обираються на першому засіданні журі через голосування простою більшістю голосів. Відповідальний секретар конкурсу є водночас відповідальним секретарем журі конкурсу і бере участь у його засіданнях без права голосу.

Члени журі конкурсу:

- не мають права бути в складі колективів або як залучені учасники;
- не мають права розголошувати будь-які відомості, пов'язані з розглядом проектів, з присудженням премій та заохочень, до закінчення термінів проведення конкурсу;

Засідання журі конкурсу вважається правомочним, якщо у ньому взяло участь більше половини його складу. Рішення журі конкурсу є остаточним. Рішення про результати

конкурсу, ухвалюється членами журі простою більшістю голосів шляхом відкритого або таємного голосування.

У разі рівного розподілу голосів, відданих за проекти, голова журі конкурсу має право вирішального голосу.

Журі конкурсу не розглядає проектні пропозиції:

- 1) відправлені або подані після закінчення встановленого терміну;
- 2) такі, що не відповідають вимогам програми та умов конкурсу.

Підсумки конкурсу оформляються протоколом і рішенням засідання журі, який містить результати голосування, обґрунтування прийнятого рішення, інші міркування. Протокол затверджує голова журі та відповідальний секретар конкурсу. Склад журі конкурсу наведений у Додатку 2.

2.3. Графік проведення конкурсу

Днем оголошення конкурсу слід вважати день публікації у пресі оголошення про проведення конкурсу. Департамент у справах ЗМІ та зв'язків з громадськістю Вінницької міської ради оголошує про проведення конкурсу на офіційному сайті Вінницької міської ради.

Процес конкурсу включає такі важливі дати:

21 жовтня - 15 листопада 2024 р. – отримання заявок на участь від команд;

22 листопада 2024 р. до 23:59 за київським часом – кінцевий термін подачі конкурсних проектів. Колективи надсилають готові конкурсні проекти у відповідності до пункту 2.5 цього документу “Процедура подачі конкурсних проектів”;

26 листопада 2024 р. – засідання журі для визначення результатів конкурсу;

27 листопада 2024 р. – оголошено результати засідання журі;

2-13 грудня 2024р. – виставка проектів.

2.4. Реєстрація участі в конкурсі

2.4.1. Реєстрація учасника конкурсу

Можливість заявити про своє бажання взяти участь в конкурсі можуть фізичні особи громадяни України, авторські колективи.

На участь у конкурсі не мають права члени журі, відповідальний секретар конкурсу, їхні близькі родичі, особи, які готували конкурсну документацію, а також особи, які безпосередньо пов'язані з членами журі виконанням трудових обов'язків.

Участь у конкурсі є безкоштовною. Реєстраційний внесок учасниками конкурсу не сплачується.

2.4.2. Процедура реєстрації

Потенційні учасники мають можливість заявити про своє бажання взяти участь в конкурсі, заповнивши форму реєстрації

https://docs.google.com/forms/d/1cyTTmXwN4ywnG0hB_zRwm88-PuVUEpFDyLh9C1HdcYE/edit

2.5. Процедура подачі конкурсних проектів

Матеріали конкурсної роботи, зазначені в пункті 1.4, необхідно надіслати в повному обсязі на електронну адресу archetyppamytivinnnytsia@gmail.com (у темі листа вказати девіз конкурсного проекту). На електронну адресу всі матеріали подаються посиланнями з хмарного сховища для завантаження конкурсного проекту.

Проекти вважаються поданими у встановлений термін, якщо їх відправлено на електронну пошту не пізніше дати, зазначеної в умовах конкурсу.

До офіційного оголошення переможця конкурсу організатори конкурсу гарантують, що подані файли даних будуть використовуватися виключно у цілях попередньої оцінки та документування конкурсу, також гарантується їх конфіденційне збереження. За результатами конкурсу, після проведення виставки, конкурсні проекти передаються замовнику конкурсу для постійного зберігання.

2.6. Порядок визначення переможця конкурсу

Рішення про результати конкурсу ухвалюється членами журі простою більшістю голосів. Проект, який за результатами засідання журі набрав найбільшу кількість голосів, може бути визнаний переможцем архітектурного конкурсу у протоколі засідання журі. Відповідно до кількості отриманих голосів визначається перше, друге (другі) та третє (треті) місце (місця).

Конкурс вважається таким, що не відбувся, якщо на нього подано менше трьох конкурсних проектів, та у випадку, коли подані конкурсні роботи не відповідають меті, завданням та вимогам архітектурного конкурсу і журі не вбачає за можливе присудження премій.

2.7. Премії конкурсу

У конкурсі встановлено три премії, якими нагороджуються учасники конкурсу.

Першою премією архітектурного конкурсу визначено в сумі 50 тис. грн. В свою чергу колектив, який зайняв друге місце отримує грошову премію в розмірі 25 тис. грн., і колектив, який зайняв третє місце - премію в розмірі 25 тис. грн. (розмір премій зазначено з врахування утриманих податків).

Про порядок, місце та час отримання премій організатори повідомляють учасників протягом місяця після проведення виставки.

2.8. Авторське право та суміжні права

2.8.1. Авторське право на конкурсний проєкт.

Усі авторські, майнові та немайнові права інтелектуальної власності премійованих проєктів переходять до замовника архітектурного конкурсу. Переможець за бажанням та відповідною угодою може бути долучений до наступних стадій проектування. Замовник зобов'язується вказувати автора ідеї у подальших стадіях проектування. Можливість використання учасниками їх робіт з інформаційною метою після оголошення результатів конкурсу допускається.

2.8.2. Оприлюднення.

Всі напрацювання авторських колективів повинні залишатися конфіденційними до оголошення результатів членами журі. Після цього замовник, організатори та авторські колективи мають право оприлюднювати результати конкурсу із зазначенням імен усіх сторін.

Журі не розглядає проекти, анонімність яких була свідомо порушена. Такі проекти можуть бути рішенням журі допущені до участі на виставці конкурсних проектів з позначкою: “поза конкурсом”.

2.9. Виставка конкурсних проектів

Інформація щодо виставки конкурсних проектів буде оприлюднена організаторами після засідання журі. Конкурсні проекти та повідомлення про результати конкурсу будуть опубліковані на сайті міської ради, у соціальних мережах та у засобах масової інформації після засідання журі.

2.10. Подальша співпраця з переможцями

Якщо журі рекомендує проект команди-переможця до реалізації, то Замовник конкурсу може укласти з переможцем архітектурного конкурсу договір на розробку проектно-кошторисної документації.

2.11. Фінансування конкурсного проектування

Виплати премій учасникам здійснюються за рахунок коштів місцевого бюджету. Організація конкурсу відбувається за рахунок джерел, не заборонених законодавством.

2.12. Надання відповідей на запитання

Всі питання, пов'язані з проведенням конкурсу, можна задати за електронною адресою конкурсу: archetyppamytivinnytsia@gmail.com

Подальша комунікація з учасниками конкурсу буде здійснюватися через контактну особу, зазначену у формі реєстрації на участь, її електронну адресу та контактний номер телефону.

Офіційна сторінка конкурсу на сайті міської ради: <https://www.facebook.com/DAMVMR/>

Галина Якубович

_____

Євгеній Совінський

_____

Ольга Коляструк

_____

Олександр Федоришен

_____

Наталія Козинюк

_____

Назар Коваленко

_____

Віктор Перлов

_____

Юрій Семенюк

_____

_____
Представник від родин загиблих

_____

Відповідальний секретар конкурсу: Марія Барсукова

СКЛАД ЖУРІ

Всеукраїнського відкритого архітектурного конкурсу на кращу проектну пропозицію ревіталізації території музею М.М. Коцюбинського з облаштуванням громадського простору на прилеглій території у м. Вінниці

Галина Якубович – заступник міського голови Вінницької міської ради.

Євгеній Совінський – перший заступник директора департаменту архітектури та містобудування Вінницької міської ради, головний архітектор міста.

Ольга Коляструк – доктор історичних наук.

Олександр Федоришен – директор Музею Вінниці.

Наталія Козинюк – завідувач відділенням «Архітектура та містобудування».

Назар Коваленко – Директор КП «Інститут розвитку міст».

Віктор Перлов – КП "Інститут розвитку міст".

Юрій Семенюк – директор департаменту комунального господарства та благоустрою.

Представники родин загиблих:

_____ – _____

Залучені експерти:

Валентина Войткова – Директор департаменту соціальної політики.

Дмитро Науменко – КП "Комбінат комунальних підприємств".

Відповідальний секретар конкурсу: **Марія Барсукова**.